
Integritatea academică și respectarea proprietății intelectuale

Etica și Integritatea Academică

Integritate

Cercetare

Proprietate

Subiecte în discuție

1. Corelarea conceptului de integritate academică cu libertatea cercetării științifice

Explorarea echilibrului între onestitate și libertatea de a dezvolta cunoașterea fără constrângeri nejustificate

2. Forme de încălcare a integrității: plagiatul, autoplagiatul, falsificarea datelor, contract cheating

Identificarea și prevenirea abaterilor comune din mediul academic și de cercetare

3. Drepturile de autor și respectarea proprietății intelectuale conform legislației naționale

Regulile legale și etice privind utilizarea materialelor și respectarea drepturilor creatorilor

4. Cercetarea independentă, citarea corectă a surselor și utilizarea instrumentelor antiplagiat

Metode și practici pentru asigurarea originalității și integrității în lucrările academice

Integritatea academică și respectul pentru proprietatea intelectuală constituie baza educației superioare din Republica Moldova

Fundamentul educației

Integritatea academică reprezintă fundamentul tuturor activităților de studiu, cercetare și comunicare științifică din cadrul universităților din Republica Moldova.

Cultura academică

Instituțiile de învățământ superior din RM au intensificat eforturile de a construi o cultură a onestității și responsabilității academice.

Alinierea europeană

Alinierea la standardele europene și la cerințele Spațiului European al Învățământului Superior.

Prin acest curs încercăm să oferim o perspectivă actuală asupra integrității academice, adaptată contextului Republicii Moldova, și să evidențiem rolul pe care îl are fiecare student în crearea unui mediu universitar bazat pe corectitudine, respect și responsabilitate.

Respectarea integrității academice

Condiție importantă pentru credibilitate

Integritatea academică este fundamentală pentru a menține calitatea și reputația universităților și a asigura o cercetare de înaltă calitate și încredere.

Formarea profesioniștilor etici

Educația într-un mediu care valorizează integritatea produce profesioniști capabili să acționeze etic în societate și să mențină standardele profesionale.

Fenomene negative

Plagiatul, falsificarea datelor, fabricarea rezultatelor și preluarea neautorizată a conținutului digital compromit integritatea academică și pot avea efecte negative semnificative.

Impact asupra reputației

Abaterile de la integritate afectează reputația instituțiilor și încrederea publicului în educație și cercetare.

Respectarea integrității academice este o condiție importantă pentru credibilitatea universităților, pentru calitatea cercetării și pentru formarea unor profesioniști capabili să acționeze etic în societate.

Cadrul legal

Legislația națională

Drepturile de autor și proprietatea intelectuală sunt reglementate prin legislația națională, care protejează creațiile intelectuale și stabilește responsabilități clare pentru utilizarea lor.

Provocări moderne

Instrumentele digitale, Inteligența Artificială și Accesul Deschis la resurse online au generat noi oportunități și provocări în ceea ce privește respectarea eticii academice.

Politici interne universitare

Universitățile dezvoltă politici interne pentru prevenirea și sancționarea abaterilor de integritate academică, adaptate contextului specific al fiecărei instituții.

Rolul studenților

Fiecare student are un rol important în crearea unui mediu universitar bazat pe *corectitudine*, *respect* și *responsabilitate*, înțelegând și aplicând corect normele legale și etice.

1. Corelarea integrității academice cu libertatea cercetării științifice

“ În universitățile din RM, integritatea academică și libertatea cercetării sunt două principii fundamentale care se susțin reciproc.”

Integritatea academică

- ✓ Stabilește cadrul etic în care se desfășoară activitatea științifică și de instruire
- ✓ Asigură onestitatea în colectarea și prezentarea datelor
- ✓ Previne manipularea sau falsificarea rezultatelor cercetării

Libertatea cercetării științifice

- ✓ Permite dezvoltarea cunoașterii fără constrângeri nejustificate
- ✓ Include autonomia de a alege temele de studiu și metode
- ✓ Stimulează originalitatea și inovația în cercetare

Fundament comun

Ambele principii se bazează pe respectarea normelor morale, profesionale și legale ca și condiție pentru dezvoltarea unui mediu academic sănătos și productiv.

Integritatea academică

Definiție

Ansamblul valorilor, normelor și comportamentelor etice care ghidează activitățile de studiu, predare și cercetare

Componente

- Onestitate
- Responsabilitate
- Corectitudine
- Respect pentru munca intelectuală a altora
- Citarea corectă a surselor

Susținere

Regulamente universitare, Coduri de etică și legislația privind drepturile de autor și proprietatea intelectuală

Libertatea cercetării științifice

Definiție

Dreptul de a explora, formula întrebări, selecta metode și publica rezultate fără presiuni externe nejustificate

Componente

- Autonomia de a alege temele de studiu
- Interpretarea datele în mod obiectiv
- Comunicarea rezultatelor

Limitări

Cu condiția respectării normelor etice, profesionale și legale

Libertatea cercetării ca premisă pentru dezvoltarea științifică

Garantată în Republica Moldova prin autonomia universitară

Libertatea de cercetare este protejată prin statutul și autonomia instituțiilor de învățământ superior, care pot dezvolta proiecte și cercetări indiferent de presiuni externe

Susținută de legislația educației și politicile naționale

Codul educației al RM și directivele naționale privind cercetarea și inovarea asigură un cadru favorabil pentru dezvoltarea științifică

Contribuie la progresul științei și inovației

Libertatea de a explora, formula întrebări și publica rezultate fără presiuni nejustificate contribuie la dezvoltarea naturală a cunoașterii și a inovațiilor

Stimulează competitivitatea academică și excelența

Permite dezvoltarea competențelor și calității cercetării prin concurența ideilor și a metodologiilor, fără interferențe nejustificate

Integritatea academică – cadrul etic al libertății

Libertatea de cercetare nu poate fi exercitată în afara principiilor de integritate

Onestitatea în colectarea datelor

Înregistrarea exactă și transparentă a metodelor și a tuturor informațiilor colectate în procesul de cercetare

Corectitudinea în citare

Citarea precisă a surselor, inclusiv a celor citate indirect sau parafrazate, în conformitate cu standardele academice

Evitarea plagiatului

Respectarea originalității lucrării, inclusiv a structurii, a analizei și a interpretărilor, nu doar a textului

Respectarea drepturilor de autor

Acordarea recunoașterii și a permisiunilor corespunzătoare creatorilor materialelor utilizate

Consecințele absenței normelor

În absența acestor norme, libertatea de cercetare riscă să fie abuzată, ducând la rezultate false, manipulări sau compromiterea credibilității instituțiilor

Echilibrul dintre libertate și responsabilitate

Regulamentele interne

Regulamentele privind etica și integritatea academică care stabilesc standardele de conduită și de comportament

Comisii de Etică

Activitatea Comisiilor de Etică care se ocupă de evaluarea abaterilor și aplicarea sancțiunilor

Politicile anti-plagiat

Instrumentele și procedurile pentru verificarea respectării integrității în procesul de creare a lucrărilor științifice

Cercetătorii și studenții beneficiază de libertate academică, dar au și responsabilitatea de a respecta standardele profesionale și de a contribui la un climat bazat pe corectitudine și transparență.

Responsabilități ce decurg din libertatea academică

În universitățile din RM, libertatea de cercetare este însoțită de responsabilități clare:

Respectarea drepturilor de autor și a proprietății intelectuale

Recunoașterea și protejarea drepturilor creatorilor asupra operelor lor

Utilizarea corectă, etică și transparentă a datelor

Colectarea și prezentarea de date în conformitate cu standarde etice și legale

Evitarea manipulării, fabricării sau falsificării rezultatelor

Asigurarea integrității și corectitudinii în prezentarea rezultatelor cercetării

Declararea surselor de finanțare și a posibilelor conflicte de interese

Transparentizarea relațiilor financiare și a intereselor care ar putea influența cercetarea

Citarea corectă a surselor conform standardelor internaționale

Utilizarea unui stil de citare uniform și respectarea regulilor de prezentare a referințelor bibliografice

Practici instituționale în Republica Moldova

Pentru armonizarea libertății academice cu integritatea cercetării

Coduri de etică și integritate academică

Universitățile din Republica Moldova au elaborat și implementat coduri de etică și integritate academică, obligatorii pentru studenți, cadre didactice și cercetători.

Comisii de Etică

Comisii specializate analizează abaterile și aplică sancțiunile, asigurând o evaluare obiectivă a situațiilor complexe de integritate academică.

Instrumente anti-plagiat

Platforme precum Antiplagiat.ro, Plagiarism Detector, Turnitin sau StrikePlagiarism sunt folosite pentru verificarea lucrărilor de licență, master și doctorat.

Formări și module obligatorii

Universitățile organizează formări și module obligatorii despre etica cercetării în cadrul studiilor universitare, programelor doctorale și programelor de formare continuă.

Responsabilități privind libertatea și integritatea academică

Codul de etică în universități condiționează libertatea cercetării de respectarea drepturilor de autor și a normelor de conduită academică

Programele doctorale includ module obligatorii de etică a cercetării

Instrumentele anti-plagiat susțin verificarea integrității academice

Libertatea și integritatea sunt concepte complementare într-o cultură academică sănătoasă

Cercetarea liberă există doar în condiții de comportament etic și transparent

Activitate interactivă: „Libertate sau abatere?”

Studentii analizează scenariile și aleg răspunsul corect:

● A. Libertate academică

● B. Abatere de la integritatea academică

● C. Situație ce necesită analiza Comisiei de Etică

Scenariul 1 – „Rezultatele incomode”

O studentă elimină din lucrare două rezultate care nu îi confirmă ipoteza, pentru ca textul „să iasă mai bine”.

Întrebare: Este aceasta o formă de libertate academică?

Scenariul 2 – „Profesorul coautor”

Un cercetător include numele profesorului coordonator ca autor, deși acesta nu a contribuit la lucrare.

Întrebare: Cum se încadrează această acțiune?

Scenariul 3 – „Toată lumea știe asta”

Un student preia paragrafe întregi de pe Internet, fără citare, motivând că sunt „cunoștințe generale”.

Întrebare: Ce reprezintă această acțiune?

Scenariul 4 – „Cartea scanată”

Un profesor scanează o carte protejată de drepturi de autor și o distribuie tuturor studenților.

Întrebare: Este permis?

Scenariul 5 – „Tema aleasă liber”

O studentă își alege singură tema de cercetare și metodologia, conform intereselor academice.

Întrebare: Cum se clasifică această situație?

Scenariul 6 – „Concluzii personale fără surse”

Un student formulează concluzii generale, dar nu citează surse pentru afirmațiile factuale din capitol.

Întrebare: Este abatere gravă?

Răspunsuri: „Libertate sau abatere?”

1. „Rezultatele incomode”

Răspuns corect: **B. Abatere** - manipulare a datelor, contrară eticii cercetării

2. „Profesorul coautor”

Răspuns corect: **B. Abatere** - autor-fantomă (afectează integritatea autoratului academic)

3. „Toată lumea știe asta”

Răspuns corect: **B. Abatere** - plagiat direct (paragrafele nu sunt cunoaștere comună)

4. „Cartea scanată”

Răspuns corect: **B. Abatere** - încălcarea drepturilor de autor (reproducere neautorizată)

5. „Tema aleasă liber”

Răspuns corect: **A. Libertate academică** - exercitarea normală a libertății de cercetare

6. „Concluzii personale fără surse”

Răspuns corect: **C. Situație ce necesită analiză** (pot fi erori de citare, nu neapărat plagiat intenționat)

2. Forme de încălcare a integrității academice

În universitățile din Republica Moldova, nerespectarea integrității academice se manifestă prin mai multe tipuri de abateri.

Aceste încălcări afectează calitatea studiilor, credibilitatea cercetării și reputația instituțiilor. Cele mai frecvente forme întâlnite în mediul academic sunt:

Plagiatul

- **Definiție:** Rezultatul acțiunii de a plagia - preluarea ideilor, textelor, datelor sau a altor produse intelectuale fără indicarea sursei
- **Manifestare:** Prezentarea creațiilor intelectuale ale altora ca fiind proprii, fără atribuirea autorului original
- **Sanționare:** Sanționat conform regulamentelor universitare și legislației privind drepturile de autor

Forme frecvente de plagiat

Copierea textelor din cărți, articole sau surse online fără citare

Preluarea integrală sau parțială a textului dintr-o sursă și includerea în lucrare fără menționarea sursei și fără citare. Acest lucru înseamnă că autorul prezintă textul altcuiva ca propriu.

Utilizarea rapoartelor sau lucrărilor altor studenți

Folosirea directă a lucrărilor, rapoartelor sau altor materiale academice create de alți studenți, fie ca lucru propriu, fie fără citare adecvată.

Preluarea traducerilor realizate de alte persoane fără menționarea autorului

Utilizarea unei traduceri făcute de o persoană diferită, indiferent dacă se dorește să se menționeze ca autor original, fără a indica că este o traducere și fără a cita traducătorul.

Copierea textelor generate de AI fără menționare sau verificare critică

Folosirea textelor generate de sisteme de Inteligență Artificială fără a menționa acest lucru sau fără a verifica și a adapta conținutul într-un mod critic și original.

Tipologii ale plagiatului

1. Plagiatul direct

Copierea integrală sau parțială a textului dintr-o sursă fără citare (cuvânt cu cuvânt).

Se copiază integral textul (numit și copy-paste)

Clonă – preluarea unei lucrări întregi și prezentarea ei ca lucrare proprie.

Copiere – includerea unor fragmente semnificative necitate.

2. Plagiatul prin reformulare

Modificarea textului original fără a menționa sursa

Găsește-schimbă: schimbarea unor cuvinte păstrând conținutul

Parafrizare neatribuită: rescrierea textului fără citare

Mozaic: combinarea ideilor din mai multe surse

3. Manipularea surselor

Citarea incorectă sau înșelătoare

Hibrid: alternarea surselor citate cu pasaje necitate

Erori/surse inexistente: referințe greșite sau inventate

Citare excesivă (agregat): lucrare formată majoritar din citate

Alte forme de plagiat și autoplagiatul

4. Plagiatul „salami-slicing”

Publicarea fragmentată a aceluiași set de date ca și cum ar fi rezultate din studii diferite.

5. Plagiatul cu „autor-fantomă”

Menționarea ca autor a unei persoane care nu a contribuit la lucrare, pentru a crește șansele de publicare.

6. Autoplagiatul

Reutilizarea propriei lucrări sau a unor fragmente deja publicate sau evaluate, fără a specifica acest lucru și fără acordul instituției.

Exemple:

- folosirea în teza de master a unor capitole identice cu cele din lucrarea de licență
- publicarea aceluiași articol în mai multe reviste fără anunțarea editorilor

Reglementări:

- Acceptat în teze de doctorat: includerea textelor din articole proprii deja publicate
- Considerat abatere: reutilizarea aceluiași conținut în mai multe articole declarate ca fiind noi

Falsificarea sau fabricarea datelor

Una dintre cele mai grave încălcări ale integrității academice

Această abatere presupune inventarea, modificarea, manipularea sau eliminarea datelor în procesul de cercetare pentru a obține rezultate dorite.

Este una dintre cele mai severe încălcări, deoarece afectează validitatea științifică a întregii cercetări.

☰ Manifestări comune

Inventarea datelor

inventarea datelor din anchete sau chestionare

Modificarea cifrelor

Schimbarea valorilor numerice pentru a face datele să demonstreze o ipoteză specifică

Omiterea datelor

omiterea intenționată a datelor care „nu convin”

Alterarea prezentării

Modificarea imaginilor, graficelor sau tabelelor

Contract cheating (cumpărarea lucrărilor)

Definiție

Plata unei persoane sau serviciu pentru a-i realiza lucrarea: eseu, referat, raport, articol, lucrare de licență, master sau chiar teză de doctorat.

Manifestări în Republica Moldova

- > Mandatar care scriu la comandă lucrări pentru studenți
- > Pagini și grupuri de rețele sociale unde se vând proiecte gata făcute
- > Servicii „fantomă” care oferă teze de doctorat „la cheie”

Metode de detectare implementate de universități

- > Interviuri obligatorii cu studenții pentru a verifica autenticitatea lucrării
- > Verificări anti-plagiat pentru detectarea conținutului copiat
- > Analizarea stilului de scriere

Important!

Această încălcare este dificil de depistat și are consecințe grave, inclusiv exmatriculare și anularea diplomelor.

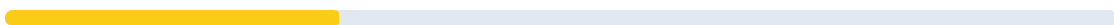
Consecințe în mediul universitar din Republica Moldova

Instituțiile de învățământ superior sancționează abateri prin:

Retrogradarea lucrărilor

Reducerea calificativului acordat lucrării în caz de detectare a abaterii

Exmatriculare în cazuri grave

Eliminarea studentului din instituție pentru abateri semnificative și recidive

Anularea examenelor

Nevalidarea rezultatelor examenelor din care au fost constatate abateri

Anularea diplomelor

Revocarea titlurilor și diplomelor acordate în conformitate cu legislația națională

Restricții privind participarea la activități de cercetare

Interzicerea sau limitarea posibilităților de a participa la proiecte de cercetare, conferințe și alte activități academice

Regulamente instituționale privind prevenirea și sancționarea plagiatului

Regulamente universitare

Coduri de etică și integritate academică

Universitățile elaborează și implementează documente care stabilesc standardele de comportament academic și responsabilitățile membrilor comunității universitare.

Proceduri clare pentru prevenire și detectare

Regulamentele prevăd proceduri specifice pentru prevenirea, detectarea și sancționarea abaterilor de integritate academică.

Standarde de comportament academic

Se stabilesc norme clare pentru toți membrii comunității universitare: studenți, cadre didactice, cercetători și personal administrativ.

Elemente comune ale regulamentelor

Definirea formelor de plagiat

Textual, ideatic, mosaic, prin traducere - toate sunt specificate și interzise.

Verificare anti-plagiat obligatorie

Pentru lucrările de licență, master și doctorat se aplică verificări anti-plagiat ca parte a procesului de evaluare.

Procent acceptat de similaritate

Între 10-20% (cu excluderea citatelor și bibliografiei) - valoare specifică pentru fiecare instituție.

Proceduri de investigare

Realizate de comisiile de etică sau de comisii specializate, care analizează raportul de similitudine, sursele și explicațiile autorului.

Sanționarea plagiatului

Sanțiuni progresive

Refacerea lucrării

Studentul trebuie să retrimită lucrarea pentru evaluare

Anularea notei

Anularea notei pentru lucrarea respectivă

Exmatricularea

În caz de abateri grave, poate rezulta exmatricularea

Anularea tezelor

Anularea tezelor și retragerea titlurilor științifice

Măsuri preventive

Instruiri obligatorii

Ghiduri de citare și instruiri pentru evitarea plagiatului

Ateliere despre etica cercetării

Formări și module educaționale despre etica academice

Politici privind instrumentele AI

Reglementări pentru utilizarea instrumentelor de Inteligență Artificială

Politici universitare

Reglementări specifice privind utilizarea surselor și citărilor

Activitate interactivă: „Identifică abaterea!”

Instrucțiuni:

Identificați tipul de încălcare a integrității academice pentru fiecare scenariu:

- A** Plagiat **B** Autoplăgiat **C** Falsificare/Fabricare date **D** Contract cheating **E** Nu este abatere

Scenariul 1 – „Copy-paste de pe Internet”

Un student include în lucrarea sa două pagini copiate dintr-un site, fără a pune ghilimele și fără citare.

Ce tip de abatere este?

A

B

C

D

E

Scenariul 2 – „Același referat pentru două discipline”

O studentă trimite aceeași lucrare pe care a prezentat-o anul trecut la alt curs, fără să anunțe profesorul.

Ce tip de abatere este?

A

B

C

D

E

Scenariul 3 – „Date cosmetizate”

Un student modifică valorile dintr-un chestionar pentru a obține rezultate „mai frumoase”.

Ce tip de abatere este?

A

B

C

D

E

Scenariul 4 – „Lucrare la comandă”

Un student comandă un referat contra cost de la o pagină de pe Facebook și îl predă ca fiind al lui.

Ce tip de abatere este?

A

B

C

D

E

Scenariul 5 – „Parafrizare fără sursă”

O studentă rescrie câteva paragrafe dintr-o carte cu alte cuvinte, dar nu menționează autorul.

Ce tip de abatere este?

A

B

C

D

E

Scenariul 6 – „Articolul repetat”

Un cercetător publică același studiu în două reviste diferite, fără să informeze editorii că articolul fusese deja publicat.

Ce tip de abatere este?

A

B

C

D

E

Răspunsuri: „Identifică abaterea!”

1. „Copy-paste de pe Internet”

Răspuns corect: A. Plagiat

Copiere directă fără indicarea sursei

2. „Același referat pentru două discipline”

Răspuns corect: B. Autoplăgiat

Reutilizare neautorizată a propriei lucrări

3. „Date cosmetizate”

Răspuns corect: C. Falsificare/Fabricare date

Manipulare intenționată a datelor

4. „Lucrare la comandă”

Răspuns corect: D. Contract cheating

Realizarea lucrării de către altcineva

5. „Parafrizare fără sursă”

Răspuns corect: A. Plagiat

Plagiat prin reformulare neatribuită

6. „Articolul repetat”

Răspuns corect: B. Autoplăgiat

Publicare duplicată, interzisă în etica cercetării

Explicație:

Aceste răspunsuri evidențiază importanța corectă identificării diferitelor forme de încălcare a integrității academice. Fiecare abatere are consecințe specifice și poate fi prevenită prin educație și respectarea normelor etice.

3. Drepturile de autor și respectarea proprietății intelectuale

Obiectiv de bază

Respectarea proprietății intelectuale este un obiectiv de bază al integrității academice, asigurând recunoașterea meritelor și protecția creativității.

Cadru legislativ

În Republica Moldova, există un cadru legislativ bine definit care reglementează drepturile de autor și stabilește responsabilități clare pentru utilizarea lor în mediul academic și de cercetare.

Protecția creațiilor

Aceste documente stabilesc regimul de protecție pentru opere literare, științifice, artistice, baze de date, programe informatice, imagini, tabele, prezentări și alte forme de creație intelectuală.

Cadrul legal național

LEGE Nr. 230 din 28-07-2022

Privind dreptul de autor și drepturile conexe, actualizată periodic

Codul civil al Republicii Moldova

Nr. 1107 din 06-06-2002, secțiunile privind proprietatea intelectuală

Regulamentele interne universitare

Privind utilizarea surselor, citarea, reproducerea materialelor și integritatea academică

Respectarea proprietății intelectuale este atât o obligație legală, cât și o valoare etică în cadrul educației superioare.

Drepturile morale ale autorului

Drepturi morale (inalienabile)

Acestea sunt drepturi personale nepatrimoniale care aparțin autorului și nu pot fi înstrăinate. Sunt protejate pe termen nelimitat.

Dreptul la paternitate

Dreptul autorului de a fi recunoscut ca creatorul operei și de a fi menționat ca autor.

Dreptul la nume

Dreptul de a decide cum va figura numele său la utilizarea operei (numele adevărat, pseudonimul sau anonim).

Dreptul la respectarea integrității operei

Dreptul la protecția operei sale contra oricărei denaturări, schimonosiri sau a oricărei alte atingeri aduse operei care prejudiciază onoarea sau reputația autorului.

Dreptul de a decide momentul și modul publicării

Dreptul autorului de a controla când și cum va fi publicată opera sa, indiferent dacă se tratează de publicație inițială sau republicare.

Dreptul de a retracta opera

Dreptul de a retrage opera în anumite condiții, de exemplu când opera a fost publicată fără acordul autorului sau când s-a făcut o utilizare inacceptabilă a operei.

Aceste drepturi nu pot fi cedate și sunt protejate pe termen nelimitat.

Drepturile patrimoniale ale autorului

Drepturile patrimoniale permit autorului să autorizeze sau să interzică anumite utilizări ale operei sale:

Reproducerea operei

Autorul poate decide cine poate face copii ale operei sale

Distribuirea operei

Controlul asupra vânzării sau a transmiterii operei altor persoane

Împrumutul operei

Dreptul de a permite sau interzice împrumutul temporar al operei

Comunicarea publică

Controlul asupra publicării online, prezentării sau distribuției prin platforme digitale

Traducerea

Dreptul de a autoriza sau interzice traducerea operei în alte limbi

Adaptarea sau transformarea

Controlul asupra modificărilor, adaptărilor sau transformărilor operei

Perioada de protecție

Drepturile patrimoniale se protejează **pe tot parcursul vieții autorului și timp de 70 de ani după decesul acestuia**

Utilizarea legală a surselor în mediul academic

✓ Forme de utilizare permisă

- ” Citarea corectă a fragmentelor scurte
Cu indicarea sursei în text și în bibliografie
- 🎓 Folosirea materialelor în scopuri educaționale
Utilizarea echitabilă ("fair use academic") fără afectarea valorii operei
- + Reproducerea fragmentelor pentru ilustrare
Doar pentru analiză sau comentariu, nu integral
- © Utilizarea materialelor sub licențe Creative Commons
Cu respectarea condițiilor specifice (CC-BY, CC-BY-SA etc.)

✗ Ce NU este permis

- 📄 Preluarea integrală a textelor fără permisiune
Reproducerea completă a operei fără autorizație
- 📖 Scanarea și distribuirea manualelor fără acord
Reproducerea și partajarea materialelor protejate
- 🖼️ Folosirea imaginilor sau tabelelor fără citare
Includerea elementelor vizuale fără respectarea normelor de citare
- 📶 Încărcarea materialelor protejate pe platforme publice
Distribuirea fără drepturi sau fără respectarea drepturilor de autor

Proprietatea intelectuală în cercetare și publicații

În universitățile din Republica Moldova:

Rezultatele proiectelor finanțate de stat au reglementări speciale

Proiectele susținute prin fonduri publice pot avea acorduri specifice privind proprietatea intelectuală și utilizarea rezultatelor cercetării

Datele din tezele de doctorat pot fi protejate prin licențe

Baze de date, instrumente software și alte resurse generate în cadrul tezelor de doctorat sunt adesea protejate prin licențe

Studentii semnează declarații de originalitate

La predarea lucrărilor, studenții sunt obligați să semneze declarații privind asumarea răspunderii și respectarea drepturilor de autor

Revistele științifice solicită transferul drepturilor patrimoniale

Autorii sunt invitați să transfere drepturile patrimoniale sau să publice în regim Open Access cu licențe Creative Commons

Gestionarea proprietății intelectuale în contextul educației și cercetării asigură protecția investițiilor publice în cunoaștere și promovează o utilizare responsabilă a resurselor intelectuale

Responsabilități și sancțiuni

Încălcarea drepturilor de autor atrage consecințe serioase, atât din punct de vedere academic, cât și legal. Universitățile și instituțiile de cercetare aplică sancțiuni în funcție de gravitatea încălcării și contextul specific.

Avertisment sau anularea lucrării

Prima sancțiune pentru încălcări minore sau accidentale, cu posibilitatea corectării și retrimiterii.

Scăderea notei sau refacerea lucrării

Pentru încălcări mai semnificative, cu obligația de a reformula sau reproiecta lucrarea.

Exmatriculare în cazuri grave

Pentru multiple încălcări sau pentru abateri semnificative, poate rezulta exmatricularea studentului.

Răspundere civilă sau penală pentru prejudicii majore

În cazuri cu impact semnificativ, pot aplica sancțiuni legale, în special dacă există prejudicii materiale sau reputaționale.

Retragerea publicațiilor sau a titlurilor științifice

În cazuri extreme, pot fi retrase publicațiile existente sau revocate titlurile științifice acordate.

Importanța respectării drepturilor de autor

★ Importanța

Garantează corectitudinea și credibilitatea

Procesul educațional depinde de informații precise și atribuții corecte

Protejează creativitatea și recunoașterea meritelor

Asigură autorilor dreptul la recunoașterea și protecția lucrărilor lor

Contribuie la dezvoltarea unui mediu academic de încredere

Creează un mediu unde toată lumea se simte valorizată

Beneficiile

Indicator-cheie al integrității academice

Crearea unei culturi bazate pe sinceritate și transparență

Rezultate de cercetare valide și demne de încredere

Prevenirea distorsionării informației

Dezvoltarea gândirii critice și a competențelor de redactare

Atunci când studenții și cercetătorii folosesc corect sursele și evită plagiatul, se creează o cultură academică bazată pe încredere și responsabilitate.

Respectarea cadrului legal și evitarea consecințelor

Universitățile și cercetătorii trebuie să funcționeze conform legislației naționale. Respectarea drepturilor de autor previne următoarele:

Conflictele legale

În caz de încălcare, pot apărea litigii și acțiuni judecătorești

Retragerea publicațiilor

Articolele și lucrările care încalcă drepturile de autor pot fi retrase

Sanțiuni disciplinare

Universitățile aplică sancțiuni pentru încălcarea regulamentelor interne

Pierderea credibilității profesionale

Încrederea în calitatea și integritatea cercetării poate fi compromisă

Studentii care înțeleg importanța proprietății intelectuale și o aplică corect devin viitori specialiști etici în domeniile lor.

Activitate interactivă: „Este legal sau nu?”

Instrucțiuni pentru studenți:

Citiți scenariile și alegeți situația corectă:

A. Este permis

(respectă drepturile de autor)

B. Nu este permis

(încalcă legislația/etica academică)

Scenariul 1 – „Manualul scanat”

Un student scanează integral un manual universitar protejat prin drepturi de autor și îl distribuie colegilor pe un grup de Telegram.

Scenariul 2 – „Fragment scurt, citat corect”

O studentă include un paragraf scurt dintr-o carte, îl pune între ghilimele și citează corect autorul și pagina.

Scenariul 3 – „Imagine fără citare”

Un student introduce o imagine găsită pe Google într-o prezentare pentru un seminar, dar nu menționează sursa.

Scenariul 4 – „Licența Creative Commons”

O studentă folosește un grafic disponibil sub licența „CC-BY” într-un proiect, menționând autorul.

Scenariul 5 – „Publicarea dublă”

Un cercetător publică același articol în două reviste diferite, fără să informeze editorii.

Scenariul 6 – „Grafic dintr-un articol științific”

Un student reproduce un grafic dintr-un articol academic în lucrarea sa, îl citează corect, dar nu reia întregul articol.

Răspunsuri: „Este legal sau nu?”

✗ 1. „Manualul scanat”

Răspuns corect: B. Nu este permis

Reproducerea și distribuirea integrală a operei fără permisiune încalcă Legea nr. 230/2022

✓ 2. „Fragment scurt, citat corect”

Răspuns corect: A. Este permis

Utilizare legală, în limita citării și a utilizării echitabile

✗ 3. „Imagine fără citare”

Răspuns corect: B. Nu este permis

Imaginile sunt protejate; folosirea lor necesită citarea autorului

✓ 4. „Licența Creative Commons”

Răspuns corect: A. Este permis

Licențele Creative Commons permit reutilizarea dacă sunt îndeplinite condițiile, în acest caz: atribuire

✗ 5. „Publicarea dublă”

Răspuns corect: B. Nu este permis

Este o încălcare a drepturilor patrimoniale și o abatere etică (autoplăgiat/publicare duplicată)

✓ 6. „Grafic dintr-un articol științific”

Răspuns corect: A. Este permis

Reproducerea parțială + citare corectă = utilizare legală pentru scop educațional

💡 Rețineți: Interpretarea corectă a legilor și regulamentelor este importantă pentru respectarea proprietății intelectuale

4. Cercetarea independentă, citarea corectă și instrumentele antiplagiat

Respectarea integrității academice se bazează pe trei componente de bază:

Aceste aspecte contribuie la formarea unui proces educațional credibil și a unei culturi academice bazate pe onestitate și profesionalism.

Capacitatea de a realiza cercetare independentă

- ✓ Colectarea și selectarea informațiilor din surse credibile
- ✓ Formularea propriilor idei și concluzii
- ✓ Interpretarea datelor pe baza unei metodologii transparente

Abilitatea de a cita corect sursele

- ✓ Indicarea tuturor surselor utilizate (cărți, articole, date)
- ✓ Folosirea unui stil de citare uniform (ISO 690, Harvard, APA etc.)
- ✓ Citarea informațiilor preluate prin parafrază și direct

Utilizarea responsabilă a instrumentelor antiplagiat

- ✓ Verificarea originalității lucrărilor prin platforme specializate
- ✓ Interpretarea corectă a raporturilor de similitudine
- ✓ Corectarea problemelor identificate

În următoarele slide-uri, vom explora în detaliu fiecare dintre aceste componente și practicile specifice pentru fiecare.

Cercetarea independentă

Definiție

Realizarea unei lucrări prin efort propriu, folosind judecată critică și analiză personală

Elemente esențiale:

Colectarea și selectarea informațiilor

Utilizarea surselor credibile și relevante pentru cercetare

Formularea propriilor idei

Dezvoltarea de opinii și concluzii originale

Integrarea informațiilor

Combinarea cunoștințelor fără a copia structura sau formulările autorilor

Interpretarea datelor

Analiza și interpretarea datelor pe baza unei metodologii transparente

Asumarea responsabilității

Întreprinderea responsabilității pentru acuratețea și originalitatea conținutului

Încurajarea cercetării independente previne eficient plagiatul.

Citarea corectă a surselor

★ Importanța citării corecte

Arată respect

Demonstrează recunoașterea contribuțiilor și muncii intelectuale a altora

Conferă credibilitate

Arată respect pentru autorii consultați, conferă credibilitate cercetării și permite verificarea ideilor.

Permite verificare

Permite cititorilor să verifice și să exploreze mai departe ideile prezentate

✓ Practici corecte de citare

Indicarea tuturor surselor utilizate (cărți, articole, pagini web, date, imagini)

Folosirea unui stil de citare uniform (ISO 690, Harvard, APA, MLA, Chicago etc.)

Includerea referințelor atât în text, cât și în bibliografie

Citarea informațiilor preluate prin parafrază, nu doar a citatelor directe

Menționarea autorului atunci când se folosesc figuri, grafice, tabele sau imagini

Ce este citarea referințelor bibliografice?

Definiție

Forma scurtă a unei referințe, introdusă în text prin paranteze sau note de subsol

Scop

Permite identificarea sursei folosite și localizarea exactă a informației

Necesitatea citării

- Recunoașterea contribuției altor autori
- Oferirea accesului la sursele utilizate
- Creșterea credibilității lucrării
- Orientarea cititorului către resurse suplimentare

Ce trebuie citat

- Citatele exacte, ideile parafrazate, datele, tabelele, formulele
- Resurse electronice, pagini web sau conținut din forumuri

Exemplu de citare

Citarea este o practică academică fundamentală. După cum menționează Smith (2019): „Citarea corectă arată respect pentru autorii consultați, conferă credibilitate cercetării și permite verificarea ideilor”.

Sistemul nume-dată (Harvard)

Caracteristici

- ✓ În text: (Autor, An)
- ✓ Dacă autorul apare în text: anul se pune în paranteze
- ✓ Mai multe lucrări din același an: (2018a, 2018b)
- ✓ În listă: ordonare alfabetică, cu anul după autor

“ Exemple în text

... (Ghețău, 2018)

Stieg (1981b, p. 556) arată că...

≡ Exemplu în lista de referințe

BAJURA, Tudor; Tatiana, IAȚIȘIN și Eugenia LUCAȘENCO. (2020) *Agricultura - cel mai expus și vulnerabil sector față de riscurile naturale și pandemia COVID-19*. Online. Chișinău: INCE. Disponibil: https://ince.md/uploads/files/1589879980_agricultura-rm-covid-19-seceta.pdf [accesat 2023-06-24].

SMITH, C. (1980). Problems of information studies in history. In: S. STONE (ed.), *Humanities information research*. Sheffield: CRUS, pp. 27-30.

Format general

NUME, Prenume. (An). Titlul documentului. Locație: Editor.

Sistemul numeric

Caracteristici

- În text apar numere între paranteze rotunde sau drepte: [12]
- Numerele corespund ordinii în care sursele sunt citate prima dată
- Dacă se citează o anumită pagină: [13, p. 556]

“ Exemple în text

A fost explorat în științe [26]

Absența acesteia este menționată de Stieg [13, p. 556]

Exemplu în lista de referințe

1. Acord de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre Fale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte. *EUR-Lex*. Online. 30.8.2014. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A22014A0830%2801%29> [accesat 2025-01-06].
2. BELOSTECINIC, Grigore; Vasile SAKOVICI și Evghenii MOISEENCO. *Securitatea economică a statului: teorie, metodologie, practică*. Chișinău: ASEM, 2021. ISBN 978-9975-75-574-0.
3. BUCUR, Vasile; Mihail CARAUȘ; Raisa EVSIUKOVA; Ludmila GRABAROVSKI; Anatol GRAUR et al. *Contabilitate financiară*. Ed. a 2-a, rev. și compl. Chișinău: ACAP, 2003. ISBN 9975-9702-1-4.

Notă importantă

În sistemul numeric, numerele din paranteze se referă la poziția sursei în lista de referințe, nu la anul publicării. Acest lucru poate crea confuzie pentru persoanele care sunt familiarizați cu alte sisteme de citare.

Utilizarea instrumentelor antiplagiat

Instrumente antiplagiat în RM

Antiplagiat.ro

Platformă pentru verificarea lucrărilor academice

Plagiarism Detector

Instrument online pentru detectarea conținutului

Turnitin

Sistem internațional pentru verificarea originalității lucrărilor

StrikePlagiarism

Soluție pentru detectarea și prevenirea plagiatului academic

Platforme interne/LMS

Sisteme integrate în Moodle sau Google Classroom

Rolul instrumentelor antiplagiat

Identificarea similitudinilor

Compară textul lucrării cu sursele la care are acces (Internet, baze de date etc.) și arată fragmentele identice sau asemănătoare

Detectarea plagiatului

Identifică plagiatul textual, prin traducere sau accidental, oferind informații despre cât textul este împrumutat și din ce surse

Verificarea citărilor

Evaluează corectitudinea citărilor și detectează erori sau omisiuni în referințe

Educarea studenților

Sprrijină învățarea procesului academic și practicile de redactare etică

Utilizarea eficientă a instrumentelor antiplagiat

Instrumentele antiplagiat sunt valabile atunci când sunt utilizate într-un context adecvat și însoțite de:

Instruiri pentru interpretarea rapoartelor

Studentii trebuie să înțeleagă cum să citească și să interpreteze rapoartele de similitudine generate de software

Explicarea diferenței dintre similitudine și plagiat

Similitudinea arată doar că două texte sunt asemănătoare; plagiatul există doar dacă autorul prezintă textul altcuiva ca fiind propriu

Evaluarea manuală de către profesori și comisii

Nu se poate înlocui evaluarea umană care analizează conținutul și contextul surselor, nu doar procentele de similitudine

Complementaritate față de gândirea critică

Instrumentele antiplagiat sprijină corectitudinea procesului academic, dar nu înlocuiesc judecata critică și evaluarea umană

Recomandare: Instrumentele antiplagiat ar trebui privite ca un mijloc de verificare, nu ca un înlocuitor al gândirii critice și al rolului profesorilor.

Raportul de similitudini

Ce este raportul de similitudini?

Document generat de un program antiplagiat care analizează textul și îl compară cu sursele disponibile.

Funcții ale raportului

Compară textul cu sursele existente

Internet, baze de date, alte lucrări

Arată fragmentele identice/asemănătoare

Înseamnă procentul de similitudine între text și surse

Oferă informații despre distribuția surselor

Care surse au fost cel mai frecvent utilizate

Necesitatea raportului

Ușurează evaluarea

În contextul creșterii volumului informației științifice

Eficient la nivel internațional

Facilitând depistarea plagiatului și descurajând actele de fraudă

Obligativu în Republica Moldova

Conform normelor ANACEC (din 2019)

Exemplu de interpretare a raportului

Cunoaștere comună: 25%

Citări marcate corect: 45%

Similitudine cu surse: 30%

Similitudinea nu înseamnă neapărat plagiat

Fragmentele marcate pot fi citate corect sau reprezintă cunoaștere comună

Limitele raportului de similitudini

✖ Ce NU este raportul de similitudini:

Nu este o dovadă automată

Raportul nu demonstrează în mod automat existența plagiatului

Nu înlocuiește expertul

Nu poate înlocui judecata unui expert și nu stabilește vinovăția

Limite tehnice

Nu detectează toate preluările; are restricții legate de capacitatea tehnică

≠ Similitudinea ≠ plagiat

📊 Similitudinea

- ✓ Arată doar că două texte sunt asemănătoare
- ✓ Indică procentul de text similar
- ✓ Identifică fragmentele asemănătoare

Plagiatul

- ✓ Există când autorul prezintă textul altcuiva ca fiind propriu
- ✓ Implica intenție de a ascunde sursa originală
- ✓ Încalcă drepturile de autor și normele academice

Când similitudinea nu este plagiat?

Text citat corect și marcat cu ghilimele

Când textul este citat explicit și marcat cu ghilimele, nu reprezintă plagiat

Text propriu, publicat anterior

Reutilizarea propriilor lucrări anterior publicate (cu respectarea legală)

Text publicat ulterior de altcineva (preluare inversă)

Faptul că o altă persoană își publică lucrarea după ce ai publicat tu nu constituie un plagiat al lucrării tale

Cunoaștere comună (fapte generale cunoscute)

Faptele și informațiile cunoscute de toți nu reprezintă plagiat

Formulări fixe, expresii standard

Formule standard și expresii frecvente nu sunt protejate prin drepturi de autor

Denumiri oficiale și fraze foarte frecvente

Nume proprii și fraze standard nu pot fi plagate

Observații importante:

Un procent mare poate indica: o lucrare slab originală, chiar dacă nu este plagiat (ex.: multe citate puse cap la cap)

Un procent mic nu garantează: lipsa plagiatului - ideile pot fi copiate, iar softul nu detectează plagiatul de idei

Limitele programelor antiplagiat

! Limite tehnice

Nu compară cu surse neelectronice sau baze închise

Software-ul nu poate accesa sau verifica surse care nu sunt disponibile online sau nu sunt incluse în baza de date a platformei

Detectează greu textul tradus sau parafrizat abil

Modificările semnificative în traducere sau parafrizare pot face ca software-ul să nu detecteze plagiatul

Nu recunosc plagiatul de idei

Software-ul poate detecta doar textul literal, nu poate identifica când ideile sunt copiate și reprezentate într-un alt mod

☰ Ce indică cifrele din raport?

Coeficientul 1 (C1)

Procentul frazelor ≥ 5 cuvinte similare; devine suspect peste 50%

Coeficientul 2 (C2)

Procentul frazelor ≥ 25 cuvinte similare; devine suspect peste 5%

Importanța analizei expertului

Indiferent de valori, expertul trebuie să analizeze conținutul și contextul surselor pentru a determina dacă există plagiat

Calitatea și originalitatea lucrărilor academice

Elemente complementare

Contribuția la dezvoltarea universităților din Moldova

Consolidarea culturii integrității

Formarea unui mediu academic bazat pe încredere și respect pentru onestitate, unde integritatea este valorificată și apărată

Formarea specialiștilor responsabili

Educația și pregătirea profesioniștilor capabili să acționeze etic în societate, cu înțelegere pentru valorile și normele academice

Creșterea credibilității

Producerea de rezultate științifice valide, reproductibile și demne de încredere, care contribuie la reputația instituțiilor

O cercetare bazată pe principii etice produce rezultate valide, reproductibile și demne de încredere.

Activitate interactivă: „Ce încalcă integritatea cercetării?”

Instrucțiuni:

Pentru fiecare scenariu, alegeți răspunsul corect:

A. Corect / Acceptabil

B. Incorect / Încalcă integritatea academică

Scenariul 1 – „Referat identic”

Un student folosește referatul mai vechi al unei colege din altă grupă și îl depune ca lucrare proprie, după ce schimbă doar titlul.

Scenariul 2 – „Citare în parafrazare”

Un student reformulează un paragraf dintr-o sursă științifică și, la final, indică autorul și anul.

Scenariul 3 – „Raport antiplagiat”

O studentă are 18% similitudine, însă 90% din similitudini sunt citate corecte, marcate în ghilimele.

Scenariul 4 – „Text din referat propriu”

Un student folosește două pagini dintr-un referat pe care l-a scris anul trecut la alt curs, fără să indice acest lucru în lucrarea actuală.

Scenariul 5 – „Verificare preventivă”

O studentă își verifică lucrarea pe Turnitin, corectează pasajele problematice și reduce similitudinea, asigurând o lucrare originală.

Scenariul 6 – „Copiere de structură”

Un student nu copiază textul, dar copiază întreaga structură, ordinea capitolelor, lista de tabele și modelul teoretic al unei teze găsite online.

 Rezultatele vor fi discutate la următoarea pagină

Răspunsuri: „Ce încalcă integritatea cercetării?”

1. „Referat identic”

✗ **Răspuns corect:** B. Incorect (Este plagiat, preluare integrală fără citare)

2. „Citare în parafrazăre”

✓ **Răspuns corect:** A. Corect (Parafrazărea + citarea respectă standardele academice)

3. „Raport antiplagiat”

✓ **Răspuns corect:** A. Nu (Similitudinea nu înseamnă plagiat; citatele corect marcate sunt permise)

4. „Text din referat propriu”

✗ **Răspuns corect:** B. Incorect (Autoplăgiat, reutilizare fără acordul cadrului didactic și fără indicare)

5. „Verificare preventivă”

✓ **Răspuns corect:** A. Corect (Utilizarea preventivă a instrumentelor antiplagiat este o practică etică și recomandată)

6. „Copiere de structură”

✗ **Răspuns corect:** B. Incorect (Plăgiat ideatic; cercetarea independentă presupune structură și analiză proprii)

Rezultatele

Din cele 6 situații, 3 au fost corecte și 3 incorecte. Cercetarea independentă și citarea corectă sunt fundamentale pentru integritatea academică.

BIBLIOGRAFIE

1. BORDIAN, Elena și Angelina CATANA. *Prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare. Ghid practic*. Coordonator științific: Nelly ȚURCAN; Consultanți: Silvia HABAȘESCU, Alla IAROVAIA. Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică, Institutul Național de Cercetări Economice, Academia de Studii Economice din Moldova. Chișinău: SEP INCE, 2023. 104 p. ISBN 978-9975-167-33-8. ISBN 978-9975-167-34-5 (PDF). Disponibil: <https://rses.ince.md/items/d87c2dbd-3938-4e51-99b7-05d262649b46> [accesat 2025-11-01].
2. *Codul educației al Republicii Moldova*: nr. 152 din 17-07-2014. Online. LEGIS. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149703&lang=ro# [accesat 2025-10-30].
3. *GHID pentru analiza și interpretarea Raportului de similitudini și a plagiatului identificat în lucrările prezentate la ANACEC*. Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, Direcția Evaluare în Cercetare și Inovare. Online. 2025. Disponibil: https://www.anacec.md/files/2025_DECI/Ghid-Raport_similitudini-plagiat-2025.pdf [accesat 2025-11-01].
4. INSTITUTUL DE STANDARDIZARE DIN MOLDOVA (ISM). SM ISO 690:2022, Informare și documentare. *Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare*. Aprobate: 2022-04-06. Chișinău: INSM, 2022.
5. *Lege privind dreptul de autor și drepturile conexe*: nr. 230 din 28-07-2022. Online. LEGIS. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149374&lang=ro# [accesat 2025-11-01].
6. NIKOLAEVA, Janna și Lidia ZASAVIȚCHI. *Referințe bibliografice: norme și stiluri de citare. Ghid practic*. Academia de Științe a Moldovei, Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan”. Chișinău: 2010. 107 p. ISBN 978-9975-4145-3-1. Disponibil: https://else.fcim.utm.md/pluginfile.php/149854/mod_folder/content/0/Resurse%20bibliografice%20alternative/GHID_redactare_bibliografie.pdf?forcedownload=1 [accesat 2025-11-01].